

Temanotat

Irak: Relasjoner mellom militante grupperinger – en oversikt

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

Informasjonen som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

© Landinfo 2013

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

SUMMARY

The report presents a simplified overview of collaborative as well as conflicting relations between the most known militant groups active in Iraq at present. It appears clearly that the number of active groups is larger among the Sunni Muslim groups than among the Shiite ones. The relations between the Sunni groups also appear as more complex than those between the Shiite ones.

SAMMENDRAG

Rapporten gir en skjematisk oversikt over samarbeidsrelasjoner og eventuelle motsetninger mellom de mest kjente militante gruppene som er aktive i Irak i dag. Det fremstår tydelig at antallet aktive grupper er større blant de sunnimuslimske enn blant de sjiamuslimske. Relasjonene blant de sunnimuslimske gruppene fremstår dessuten som mer sammensatte enn de blant de sjiamuslimske gruppene.

INNHold

1. Innledning	5
2. Hvilke av gruppene har forbindelser med hverandre?	5
2.1 Sunnimusliske grupper	5
2.1.1 <i>Islamistiske grupper</i>	6
2.1.1.1 AQI og Islamic State of Iraq (ISI) / Islamic State of Iraq and Syria (ISIS).....	6
2.1.1.2 Ansar al-Islam / Ansar al-Sunnah al-Sharia (AI)	6
2.1.1.3 Kurdistan Brigades / Kurdistan Battallions - <i>Kata'ib Kurdistan</i>	7
2.1.1.4 Islamic Army of Iraq (IAI)	7
2.1.2 <i>Nasjonalistiske grupper</i>	8
2.1.2.1 De revolusjonære 1920-brigadene	8
2.1.2.2 Naqshbandi-hæren (The Men of the Naqshbandi Army)	8
2.1.2.3 Det nye Ba'th-partiet	9
2.1.3 <i>Forbindelser mellom de sunnimusliske gruppene</i>	10
2.2 Shiamuslimske grupper	10
2.2.1 <i>Promised Day Brigades - Ilyoom al-Mawoud</i>	10
2.2.2 <i>Kata'ib Hezbollah</i>	11
2.2.3 <i>Asaib al-Haq</i>	11
2.2.4 <i>Planer om statslønnet shia-«sahwa» i Bagdad</i>	11
2.2.5 <i>Ideologi, intern rivalisering og myndighetsdeltakelse i rivaliseringen</i>	12
2.2.6 <i>Andre sjiamuslimske grupper</i>	13
3. Referanser	15

1. INNLEDNING

Et utall militante grupper er i dag aktive i Irak. De gjennomgår fortløpende mutasjoner, delinger og skiftende allianseforbindelser (Khalil 2010). Dette gjør det vanskelig å holde tritt med utviklingen og stille opp en oversikt som til enhver tid er oppdatert.

Den følgende oversikten baserer seg på den seneste tilgjengelige litteraturen på området. På grunn av dynamikken i forholdet mellom gruppene kan den verken bli særlig presis, uttømmende eller gjøre krav på å være fullt ut oppdatert når den publiseres. For eksempel kan grupper som ifølge litteraturen har samarbeidsforbindelser med hverandre på det tidspunktet som kilden oppgir, ha kommet i et motsetningsforhold til hverandre når vårt notat publiseres. Rapporten vil derfor måtte brukes som en høyst generell veiviser i et skiftende og uoversiktlig landskap.

2. HVILKE AV GRUPPENE HAR FORBINDELSER MED HVERANDRE?

Notatet belyser både taktiske/strategiske forbindelser og eventuelle motsetninger mellom militante grupper i Irak, slik disse har fluktuert i en borgerkrigsliknende situasjon. Notatet går imidlertid ikke inn i noen vurdering av verken politiske ideologier (bortsett fra kategoriseringen av sunni/shia og nasjonalister/islamister) eller holdninger blant organisasjonenes medlemmer eller ledelse.

I det følgende har vi gjort en inndeling i sunnimuslimske og shiamuslimske grupper. De sunnimuslimske gruppene har vi videre delt inn i islamistiske og nasjonalistiske grupper, da de sistnevnte har tatt opp i seg medlemmer som først og fremst har en nasjonalistisk fremfor en religiøs politisk agenda.

Det er vanskelig å se noe helt skarpt skille mellom de nasjonalistiske og de islamistiske gruppene. Taktiske og strategiske vurderinger fører ikke sjelden grupper med ulik ideologisk profil sammen i kortere eller lengre perioder.

Vi har også undersøkt eventuelle forbindelser mellom shia- og sunnimuslimske militante grupper. Vi har ikke funnet noen sterke indikasjoner på at det finnes forbindelser mellom grupper på tvers av dette skillet. Imidlertid har det vært hevdet fra amerikanske etterretningskilder at begge kategorier har vært støttet av samme eksterne kilde, i dette tilfelle Iran (Raghavan 2007). Noen forbindelser direkte mellom henholdsvis sunni- og shiamuslimske grupper som mottar slik støtte, har vi derimot ikke sett dokumentert.

2.1 SUNNIMUSLIMSKE GRUPPER

Et mylder av større og mindre sunnimuslimske grupper er aktive i Irak i dag. Noen er små, lokale og kortvarige. Andre er høyere profilert, opererer over større områder og viser større aktivitet over lengre tid. Her vil bli nevnt de mest kjente av de gruppene som over tid har hatt stor aktivitet.

2.1.1 Islamistiske grupper

2.1.1.1 AQI og Islamic State of Iraq (ISI) / Islamic State of Iraq and Syria (ISIS)

Al-Qaida i Irak (AQI) skal ha knyttet seg til det globale al-Qaida-nettverket tidlig under konflikten i Irak. Gruppen ble i de første årene ledet av utlendinger, men fra 2009 har også lederne vært irakere. Medlemmene har vært irakere hele tiden.

AQI opprettet i 2006 paraplyorganisasjonen Mujahideen Shura Council (MSC), hvor den samlet andre likesinnede, mindre grupper. AQI og MSC dannet deretter Islamic State of Iraq (ISI) sammen (Roggio 2007b).

AQI samarbeider tidvis også taktisk med Ansar al-Islam.

AQIs konsekvente krav til alle de irakiske militante gruppene om å slutte opp om AQI via medlemskap i ISI – nå ISIS, se nedenfor – skal ha sørget for å opprettholde avstand mellom AQI og de fleste andre irakiske gruppene (Bakier 2010).

ISI ble opprettet av AQI i 2006 som en paraplyorganisasjon for et større antall jihadistiske smågrupper. ISI startet med å opprette en ”islamsk regjering” for det sentrale Irak, uten samtidig å ha kontroll over noe territorium. Vi har ikke oversikt over hvilke av de opprinnelige smågruppene som eventuelt er aktive i eget navn i dag.

I takt med opptrappingen av krigen i Syria har ISI utvidet sitt operasjonsområde til å dekke både Irak og Syria. Dette reflekteres i gruppens navn, som nå er Islamic State of Iraq and Syria (ISIS). For Iraks vedkommende ser dette ut til å ha hatt som virkning at gruppen har blitt vesentlig mer aktiv i Irak i løpet av 2013. Den står nå for et høyt antall angrep i flere deler av landet, angrep av til dels spektakulær karakter (Kagan 2013). Spørsmålet om ISIS igjen kommer til å konsentrere seg om Irak alene, er blitt aktualisert etter uttalelser fra al-Qaidas leder Ayman al-Zawahiri (Daily Star 2013) om at han beordrer ISIS ut av Syria og tilbake til Irak, mens Nusrafronten alene skal lede al-Qaidas virksomhet i Syria.

Al-Qaida-miljøet i Irak er kjent for å gå hardt frem på bred bane, og i ISIS’ virkemiddelpakke inngår taktikker som bilbårne bomber, selvmordsbombere, og likvidasjoner og henrettelser av gisler ved hjelp av halshugging og andre metoder (NCTC 2013).

Om det er AQI som utgjør kjernen i ISIS eller omvendt, er noe som diskuteres (se for eksempel Bakier 2010). Muligens kan AQI og ISIS betraktes som én gruppe. Ifølge Aaron Y. Zelin (2013) ved The Washington Institute for Near East Policy, ble det tidligere AQI omdøpt til ISI etter at dens prominente leder al-Zarqawi ble drept i 2006. ISIS og AQI kan i lys av dette betraktes som til sammen å utgjøre al-Qaidas nettverk i Irak.

Ifølge UNHCR (2012) samarbeider ISIS i noen grad også med Naqshbandi-militsen.

2.1.1.2 Ansar al-Islam / Ansar al-Sunnah al-Sharia (AI)

Ansar al-Islam var opprinnelig en kurdisk gruppe, men den utvidet seg senere til også å omfatte en stor andel arabiske krigere. Gruppen er mest aktiv i de omstridte områdene, som både sentralregjeringen og den kurdiske selvstyre regjeringen gjør krav på.

Ansar al-Islam har hatt et langvarig samarbeid med al-Qaida-nettverket i Irak (Landinfo 2009; NTCT u.å.), selv om det ikke har vært noen institusjonell

tilknytning mellom dem. Al-Qaida skal ha spilt en rolle med å godkjenne finansiering av AIs virksomhet, og en av AIs treningsleire skal i sin tid ha blitt ledet av AQIs grunnlegger al-Zarqawi. På den annen side skal det også ha forekommet at AQI-medlemmer har angrepet AI-medlemmer (Stanford University 2012a).

Utbrytere av Ansar al-Islam skal i 2007 under navnet Ansar al Sunna al-Sharia ha vært med på å opprette "Reform og jihad-fronten" sammen med bl.a. Islamic Army of Iraq (IAI) (Stanford University 2012a). Ifølge UNHCR (2012) samarbeider Ansar al-Islam i noen grad også med Naqshbandi-militsen.

2.1.1.3 Kurdistan Brigades / Kurdistan Battallions - *Kata'ib Kurdistan*

Dette er en islamistisk kurdisk gruppe som kan spores tilbake til mars 2007 (Khalil 2007). Den navngis på engelsk iblant som Kurdistan Brigades, iblant som Kurdistan Battallions, evt. Kurdish Battallions (Stanford University 2012e).

Gruppen knyttet seg til daværende ISI i 2008 (CBS News 2013), og den opererer i grenseområdene mellom KRI og Iran (U.S. Department of State 2012)

Selv om gruppen ikke kan skilte med særlig mange angrep, skiller den seg ut ved at den har vært i stand til å utføre angrepene sine inne i KRI, noe som ikke er enkelt tatt i betraktning den høye sikkerheten de regionale selvstyremyndighetene opprettholder. De mest kjente angrepene gruppen har utført, er angrep på grenseovergangen KRI/Iran i Penjwin i juli 2010 da syv kurdiske grensevakter ble drept, og på KRGs innenriksministerium i mai 2007 da 19 mennesker ble drept. I tillegg var den nær ved å lykkes med et selvmordsangrep i Sulaymaniya i september 2010 (Stanford University 2012e).

Det er uvisst om gruppen har hatt noe å gjøre med angrepet på den kurdiske sikkerhetstjenesten Asayish's hovedkvarter i Erbil i 2013. Dette angrepet antas å ha vært utført av en eller annen gren av al-Qaida (Van Wilgenburg 2013), men vi har ikke informasjon om hvilken gren det skal ha vært.

I Stanford Universitys oversikt over militante grupper i Irak (2012e) betegnes gruppen som jihadistisk og kurdisk-nasjonalistisk, og som knyttet til al-Qaida og ISIS via løfte om lojalitet. Medlemmene skal være kurdere som opprinnelig tilhørte andre jihadistiske smågrupper i irakisk Kurdistan, bl.a. Ansar al-Islam. Noen former for praktisk, strategisk eller taktisk samarbeid mellom dem og Kurdistan Brigades er ikke kjent for oss.

2.1.1.4 Islamic Army of Iraq (IAI)

Denne islamistiske gruppen ligger i grenselandet mellom hva som kan betegnes «islamistisk» og «nasjonalistisk». Ideologisk er den islamistisk, men den har også enkelte nasjonalistiske elementer. Den skal ha tiltrukket seg et stort antall tilhengere av det avsatte Ba'th-regimet. I 2007 dannet IAI "Reform og jihad-fronten" (ISVG u.å.) sammen med bl.a. Ansar al-Islam (Roggio 2007a).

IAI står i et motsetningsforhold til AQI pga. uenighet om et sentralt strategisk spørsmål. Mens AQI angriper irakiske mål i stor bredde, blir de sterkt kritisert av IAI for sine gjentatte angrep på irakiske sivile. IAIs målgruppe er snevrere definert til å omfatte de daværende utenlandske okkupasjonsstyrkene og irakiske myndigheter (Stanford University 2012c). Slik sett kan IAI sies å fremme en mer nasjonalistisk agenda i tillegg til den religiøse.

IAI's logo.

2.1.2 Nasjonalistiske grupper

Enkelte grupper i denne kategorien kan ha innslag av både nasjonalistisk og religiøs ideologi. De er klassifisert som nasjonalistiske når hovedvekten deres kan sies å ligge på dette ideologiske grunnlaget.

2.1.2.1 De revolusjonære 1920-brigadene

Denne gruppen er en nasjonalistisk milits med bånd til islamistiske militser som Islamic Army of Iraq. Ifølge Bill Roggio (2007a) i *The Long War Journal* er brobrorparten av medlemmene folk med bakgrunn i Ba'th-regimets regjeringshær, som ble oppløst av amerikanerne i 2003. Han regner gruppen som «det nasjonalistiske elementet» i det sunnimuslimske opprøret.

Gruppen bekjemper AQI og ISIS, og skal ha arbeidet for å forsterke IAI i dens opposisjon til AQI. Senere i 2007 var 1920-brigadene med på å danne en paraplyorganisasjon for nasjonalistiske grupper, bl.a. IAI, som ønsket å holde avstand til de islamistiske gruppene. Denne paraplyorganisasjonen ble kalt "Reform og jihad-fronten" (Stanford University 2012d).

1920-brigadenes logo viser kartet over Irak.

2.1.2.2 Naqshbandi-hæren (The Men of the Naqshbandi Army)

Naqshbandi-hæren er en nasjonalistisk gruppe med islamistiske tilbøyeligheter. Mange tidligere Ba'th-folk, bl.a. sufister¹, er med i gruppen. Det ser ikke ut til at

¹ Sufisme er en retning innen sunni-islam. Naqshbandi-ordenen er en retning innen sufismen som regnes som grunnlagt av Baha ad-Din Naqshband al-Bukhari, som levde på 1300-tallet i nærheten av Bukhara.

gruppen har noen tilknytning til sufi-ordenen. Den skal ha oppstått som en reaksjon på al-Qaidas forfølgelse av bl.a. irakiske sufister og ut fra et ønske om å etablere en nasjonalistisk gruppe som kunne bekjempe okkupantene (Bakier 2008). Sufi-ordenen er selv ikke-voldelig, og gruppens væpnede virksomhet under sitt navn skal være kontroversiell blant irakiske sufister.

Naqshbandi har tross motsetningsforholdet til al-Qaida ved én viktig anledning samarbeidet med dem, under slaget om Fallujah i 2004. Gruppen har også et samarbeid med AI, 1920-brigadene, ISIS og IAI om logistikk, finansiering og propaganda. Videre er den knyttet til Det nye Ba'th-partiet (Stanford University 2012b).

Naqshbandi-hærens logo viser kartet over det pan-arabiske området (i grønt). Pan-arabismen sto sentralt i Ba'th-partiets ideologi.

2.1.2.3 Det nye Ba'th-partiet

Det nye Ba'th-partiet fremstår som del av en videreføring av det tidligere statsbærende Ba'th-partiet i Irak. I januar 2007 valgte partiet formelt tidligere visepresident Izzat Ibrahim al-Douri til leder. Partiet er ulovlig i Irak og opererer derfor som en undergrunnsbevegelse. Det skal være nært knyttet til Naqshbandi (Landinfo 2010) og har derigjennom de samme logistiske og taktiske tilknytningene som Naqshbandi.

2.1.3 Forbindelser mellom de sunnimuslimske gruppene

Oversikten nedenfor fremstiller skjematisk hvilke grupper som har forbindelser med hverandre, som beskrevet ovenfor.

Gruppe	Forbindelser med
Ansar al-Islam	AQI, ISI, Naqshbandi
ISIS/AQI	Ansar al Islam, Naqshbandi, Kurdistan Brigades
Kurdistan Brigades	ISIS/AQI
Islamic Army in Iraq (IAI)	Naqshbandi, Det nye Ba'th-partiet, Ansar al-Islam, 1920-brigadene
1920-brigadene	IAI
Naqshbandi	Det nye Ba'th-partiet, Ansar al-Islam, ISIS/AQI
Det nye Ba'th-partiet	Naqshbandi

2.2 SHIAMUSLIMSKE GRUPPER

Antallet kjente shiamuslimske militser er ikke så stort, og aktørene har vært mer stabile enn blant sunnimilitserne. Den ene av de to største shiamilitserne, Badr-brigadene, gikk inn i de irakiske sikkerhetsstyrkene i 2005 (Landinfo 2011a). Den andre, Mahdi-hæren (*Jaysh al-Mahdi* - JAM), la ned våpnene og endret form i 2008. Landinfo har for øvrig erfart at mange i Irak fortsatt bruker navnet "JAM" når de omtaler al-Sadrs militsfolk, og navnet "Badr" når de refererer til dem som gjør tjeneste i de irakiske sikkerhetsstyrkene.

Etter at disse militserne ble oppløst, skal det nå gjenstå tre væpnede grupper i Sør-Irak som regnes som de viktigste shiamuslimske militserne²: Promised Day Brigades (PDB), Kata'ib Hezbollah og Asaib al-Haq (Johnson 2009; Harari 2010). PDB regnes som etterfølgeren til JAM, Asaib al-Haq er en utbrytergruppe fra JAM som har knyttet seg til Iran (Landinfo 2011b), mens Kata'ib Hizbollah er en liten og frittstående gruppe som også skal være knyttet opp mot Iran (Ali 2011).

2.2.1 Promised Day Brigades - *Ilyoom al-Mawoud*

Promised Day Brigades (PDB) blir også betegnet som League of the Righteous. Gruppen ble opprettet av JAMs Muqtada al-Sadr i forbindelse med nedleggelsen/omdannelsen av JAM. Formålet med å opprette PDB skal ha vært å

² Reidar Visser (2011) mener det er fire grupper – de tre som her nevnes pluss Badr-militsen, da han anfører at det ikke er overbevisende dokumentert at den fullt ut har lagt ned våpnene i eget navn. Vi anser imidlertid Badr-militsen som så vidt integrert i myndighetsstrukturen at vi ikke finner det relevant å kommentere den i dette notatet.

beholde en liten og lite synlig militær gruppe som skulle fortsette å bekjempe amerikanerne til de var ute av landet (Landinfo 2011b).

2.2.2 Kata'ib Hezbollah

Kata'ib Hezbollah opererer i de shiamuslimske provinsene og sprang ut av partiet Det Islamske Høyesterådet (ISCI) og dets milits, Badr-korpset, som nå er integrert i de irakiske sikkerhetsstyrkene (Landinfo 2011b).

Gruppen ser ut til å operere på egen hånd med omfattende logistisk støtte fra Iran, og skal ha konsentrert virksomheten mot de amerikanske styrkene som nå har forlatt Irak.

Kataib Hezbollah's logo.

2.2.3 Asaib al-Haq

Asaib al-Haq / Aasaib Ahl al-Haq (AAH) skal være nært knyttet til den iranske Revolusjonsgarden (Cochrane 2008). Sam Wyer ved Institute for the Study of War (2012, s. 26) beskriver gruppen som «en lojal stedfortredergruppe for Iran». I forbindelse med at de amerikanske styrkene forlot Irak ved utgangen av 2011, erklærte Asaib al-Haq at de ville legge ned våpnene og gå inn i den politiske prosessen (Schreck 2011).

Konkurransen mellom AAH og Sadr-bevegelsen om oppslutning, territorium og legitimitet skal være skarp (Wyer 2012, s. 23), og er åpenbart mye av forklaringen på de mange rundene med attentater mellom de to.

2.2.4 Planer om statslønnet shia-«sahwa» i Bagdad

Høsten 2013 ble det rapportert om at statsminister Maliki planlegger å opprette en shiamuslimsk sikkerhetsstyrke i Bagdad.

I henhold til ulike rapporter fremgikk det at de tre ovennevnte militsene, muligens med tillegg av personell og befal fra Badr-militsen, ville være de elementene som skal utgjøre borgervernet. Fra Malikis parti, State of Law Alliance, har planene imidlertid blitt benektet (Ali 2013a).

Umiddelbart kan dette se ut som en styrke lik de sunnimuslimske Sahwa-borgervernene i sunnimuslimske deler av landet. Den skiller seg likevel fra Sahwa ved at det her er snakk om å føre eksisterende ikke-statlige militser, som for øvrig var aktive utøvere av sekterisk vold i den sekteriske krigen 2006-07, inn under statlig finansiering.

Samtidig synes ikke kommandoforholdene å være avklart, ifølge Ahmed Ali ved Institute for the Study of War. Det skal også være usikkert om kommandolinjen vil bli lagt under militære myndigheter, eller helt eller delvis under militsenes kontroll (Ali 2013a).

Dersom planene skulle bli realisert, vil det innebære en legitimering av militser som så langt har operert uavhengig av staten. Noe sånt vil ganske sikkert vil bli tatt ille opp av Iraks sunnimuslimer, som allerede føler seg sterkt marginalisert av Malikis regime.

I tillegg vil, som Ali fremhever, opprettelsen av en slik styrke gi Iran økt innpass og kontroll på bakken i Bagdad, særlig gjennom Kataib Hezbollah's deltakelse i styrken. Denne militsen er ifølge Ali (2013a) en forlengelse av den iranske Revolusjonsgarden.

Andre indikasjoner på at myndighetene nå involverer seg mer direkte i shiamilitsenes virksomhet, er meldingene om at ungdommer tilhørende Badr-militsen har opprettet en facebookside ved navn Badr der de viser krigere drept i Syria og deres begravelsesseremonier i Irak (Al-Jaffal 2013). Lederen for Badr-militsen er samferdselsminister i Iraks regjering.

2.2.5 Ideologi, intern rivalisering og myndighetsdeltakelse i rivaliseringen

To av de tre ovennevnte gruppene, Asaib al-Haq (AAH) og Kata'ib Hezbollah (KH), kan sies å stå hverandre ideologisk nær ved at de begge følger det iranskinspirerte prinsippet om "de lærdes styre" (persisk: *velayat-e-faqih*). PDB derimot skiller seg fra de andre to ved at den legger vekt på ideologiske ledetråder som i stedet knytter an til irakiske forbilder. Mellom alle tre foregår det en viss positivt betont henvisning til hverandre, bl.a. på nettsidene deres (Visser 2011).

Gruppene har sprunget ut av rivaliserende partier og interesser. AAH sprang ut av ISCI, og PDB sprang ut av JAM, mens opphavet til KH ser ut til å ha vært vanskelig å fastslå eksakt. Gruppen antas imidlertid å ha sprunget ut av JAM og deretter knyttet seg nært opp til den iranske Revolusjonsgarden, som skal utgjøre den primære kilden til støtte med de fleste av dens ressurser, fra finansiering til trening og rådgivning. Mye av treningen og opplæringen skal foregå i Iran (ICPVTR 2010).

Dermed har minst PDP og AAH bakgrunn i rivaliserende irakiske shiartier, mens KH fremstår som knyttet til en ekstern aktør – Iran – som har sine egne utenrikspolitiske interesser i Irak. Potensialet for interessekonflikter gruppene imellom synes slik sett å være til stede, og for eksempel i juni 2013 fant det sted væpnede sammenstøt i Bagdad mellom sadristene og AAH. Dette skjedde i shiabydelen Khadimiya, der AAH forut for sammenstøtene hadde trappet opp sine forsøk på å vinne innflytelse på sadristenes bekostning. En sentral sadrist som også muligens befant seg i ledelsen av PDB, Thigham al-Shahmani, ble drept i sammenstøtet (Ali 2013b).

Det hevdes også at Maliki aktivt går inn i rivaliseringen mellom sjiamilitsene ut fra egne politiske formål. En strategi skal være å støtte AAH med formål å svekke sadristene i forkant av det kommende valget i 2014. Propagandaplakater som AAH henger opp i Bagdad til ære for AAH-folk drept i Syria, skal også få henge i fred for myndighetene (Al-Jaffal 2013).

AAHs inntreden i politikken i 2011, umiddelbart etter den amerikanske uttrekkingen, skjedde ifølge Sam Wyer (2012, s. 25) med statsminister Malikis politiske støtte. Maliki skal nå bruke AAH som en motvekt mot Muqtada al-Sadr og hans JAM/PDB, som AAH kontinuerlig ligger i attentat- og hevnangrepssykluser med.

Selv om relasjonen mellom AAH og statsministeren fremstår som skjørt og ustabil, betegnes det som et slags «arbeidsfellesskap», der AAH i egenskap av Iran-støttet milits kan brukes av statsministeren til sikkerhetsoppdrag uten at Maliki selv fremstår som for nært knyttet til Iran (Wyer 2012, s. 25). Også en vestlig diplomatisk kilde i Irak (møte i Bagdad november 2013) mente at statsministeren bruker AAH som en sikkerhetsmekanisme, særlig i Bagdad.

En internasjonal organisasjon med tilstedeværelse i Irak (møte i Bagdad november 2013) mente at AAH er en partimilits som regjeringen holder sin hånd over, og bl.a. forsyner med våpen. Ifølge denne kilden skal endog embedsmenn på høyt nivå være med i AAH. Et annet bånd mellom AAH og myndighetene skal ifølge den Bagdad-baserte journalistorganisasjonen Journalistic Freedom Observatory (møte i Bagdad november 2013) være at rundt 1000 militsmedlemmer gikk inn i hæren (ISF) tidligere i 2013 som «del av den nasjonale forsoningsprosessen».

Gruppene fremstår som frittstående overfor hverandre. Opprinnelig hadde hver av dem samme målsetning – å kreve æren for å ha drevet amerikanerne ut av landet. I forbindelse med eskaleringen av volden i Irak i 2013, og i forbindelse med at konflikten i Syria har spilt over til Irak, har mål og aktiviteter for de tre gruppene dreid i retning av dels å beskytte shiabefolkningen i blandede områder i Irak, og dels å bekjempe sunni-opprørsgrupper i Syria. Irakiske sjiamilitser sender nå sine medlemmer til Syria for å delta i konflikten der, i henhold til Omar al-Jaffal (2013) som skriver for nettavisen al-Monitor. Al-Jaffal nevner i denne sammenheng både JAM, AAH og Badr-militsen.

Alle tre grupper skal være finansiert og utstyrt av Iran, om enn i ulik grad. Det skal ha forekommet at medlemmer av PDB og Asaib al-Haq har pendlet mellom de to gruppene, motivert av hvilke av gruppene som var mest ”i støtet” i øyeblikket. I 2010 kom det signaler om at de tre gruppene ville søke sammen på initiativ fra Muqtada al-Sadr (Harari 2010). Vi finner likevel ikke noen informasjon om at dette faktisk har skjedd.

På tross av dette og store ideologiske likheter mellom to av gruppene, finner vi ingen tydelige samarbeidsforhold mellom de tre viktigste shiamuslimske militsene av den typen vi har kartlagt mellom sunnimuslimske militser.

2.2.6 Andre sjiamuslimske grupper

I de senere år skal det ved siden av de tre gruppene ha oppstått en flora av andre smågrupper med opphav i JAM. Det er usikkert om disse smågruppene kan betegnes som militser, da de skal drive på en mer profesjonell basis med mord, kidnapping og pengeutpressing, ofte på oppdrag av andre. De skal ikke ha noe tydelig politisk eller religiøst program, men operere mer som kriminelle og leiemordere og uten noen forbindelse til verken JAM, Muqtada al-Sadr eller andre politiske aktører. Al-Sadr skal selv ha tatt avstand fra dem. Gruppene skal være godt trent og ha svært gode forbindelser innover i ministeriene som har ansvar for sikkerheten i Irak (Al-Salhy 2011).

Disse smågruppene er ikke nærmere kjent for oss, og de ser hver for seg ikke ut til å ha etablert seg med noen varighet i det sikkerhetsmessige bildet. De enkelte gruppene og deres eventuelle innbyrdes relasjoner er følgelig ikke tatt med i denne oversikten.

3. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Ali, A. (2013a, 28. september). *The Baghdad Division: Iraqi Shi'a Militia Elements to Form State-Backed Force*. Washington D.C.: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <http://iswiraq.blogspot.no/2013/09/the-baghdad-division-iraqi-shia-militia.html#!/2013/09/the-baghdad-division-iraqi-shia-militia.html> [[lastet ned 1. november 2013]
- Ali, A. (2013b, 12. juni). *2013 Iraq Update #23: Sadrists and Asa'ib Ahl Al-Haq Fight for Baghdad*. Washington D.C.: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <http://iswiraq.blogspot.no/2013/06/2013-iraq-update-23-sadrists-and-asaib.html#!/2013/06/2013-iraq-update-23-sadrists-and-asaib.html> [lastet ned 1. november 2013]
- Ali, R. (2011, 19. august). Iraq's Kata'ib Hezbollah Seek Greater Popularity through Threats to Kuwaiti Port Development. *Terrorism Monitor*, 9(33). Tilgjengelig fra http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=38344 [lastet ned 29. mai 2012]
- Bakier, A. H. (2010). Iraq's Islamic Mujahideen Profiled by Jihadi Websites: Part two. I: Ramzi, M (Red.), *Volatile Landscape. Iraq and its Insurgence Movements*. Washington D.C.: Jamestown Foundation, s. 75-80.
- Bakier, A. H. (2008, 28. juli). Ex-Baathists Turn to Naqshbandi Sufis to Legitimize Insurgency. *Terrorism Focus*, 5(1). Tilgjengelig fra [http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews\[tt_news\]=4639](http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=4639) [lastet ned 29. mai 2012]
- CBS News (2008, 6. oktober). «Kurdistan Brigades» Pledges Allegiance to al-Qaeda-led Group. *CBS News*. Tilgjengelig fra http://www.cbsnews.com/8301-502684_162-4504531-502684.html [lastet ned 1. november 2013]
- Cochrane, M. (2008, 13. januar). *Asaib Ahl al-Haq and the Khazali Special Groups Network*. Washington D.C.: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/reports/Asaib%20Ahl%20al%20Haq%20and%20the%20Khazali%20Special%20Groups%20Network.pdf> [lastet ned 29. mai 2012]
- Daily Star (2013, 8. november). Zawahiri disbands main Qaeda faction in Syria. *Daily Star*. Tilgjengelig fra http://www.dailystar.com.lb/News/Middle-East/2013/Nov-08/237219-zawahiri-disbands-main-qaeda-faction-in-syria-jazeera.ashx?utm_source=twitterfeed&utm_medium=twitter#axzz2kQeMOIZO [lastet ned 20. november 2013]
- Harari, M. (2010, 16. august). *Status update: Shi'a Militias in Iraq*. Washington D.C.: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra http://www.understandingwar.org/sites/default/files/Backgrounder_ShiaMilitias.pdf [lastet ned 29. mai 2012]
- ICPVTR, dvs. International Centre for Political Violence and Terrorism Research (2010, 5. mars). *Kata'ib Hezbollah*. Singapore: ICPVTR. Tilgjengelig fra <http://www.pvtr.org/pdf/GroupProfiles/Kata'ibHezbollah-05March10.pdf> [lastet ned 1. november 2013]
- ISVG, dvs. Institute for the Study of Violent Groups (u.å). *Islamic Army in Iraq. Violent Extremism Knowledge Base*. [s.l.]: ISVG. Tilgjengelig fra http://vkb.isvg.org/Wiki/Groups/Islamic_Army_in_Iraq [lastet ned 29. mai 2012]

- Al-Jaffal, O. (2013, 29. oktober). Iraqi Shiites Join War in Syria. *Al-Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2013/10/iraqi-shiites-join-syrian-war.html> [lastet ned 1. november 2013]
- Johnson, J. (2009). Threats in Southern Iraq Ahead of a U.S. Withdrawal. *Small Wars Journal*. Tilgjengelig fra <http://smallwarsjournal.com/blog/journal/docs-temp/302-johnson.pdf> [lastet ned 29. mai 2012]
- Kagan, K. (2013, 1. juli). The Iraq War Is Not Over. *The Weekly Standard*. Tilgjengelig fra <http://www.weeklystandard.com/author/kimberly-kagan> [lastet ned 1. november 2013]
- Khalil, L. (2007, 18. mai). The Kurdistan Brigades: Al-Qaeda's Kurdish Henchmen. *Terrorism Focus*, 4(14). Tilgjengelig fra http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=4159 [lastet ned 1. november 2013]
- Khalil, L. (2010). Evolving Trends and Insurgent Groups. I: Ramzi, M (Red.), *Volatile Landscape. Iraq and its Insurgence Movements*. Washington D.C.: Jamestown Foundation, s. 38-51.
- Landinfo (2011a, 30. mars). *Irak: Badr-militsen*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/1584/1/1584_1.pdf [lastet ned 29. mai 2012]
- Landinfo (2011b, 18. april). *Irak: Mehdi-hæren/Jaysh al-Mahdi*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/1601/1/1601_1.pdf [lastet ned 29. mai 2012]
- Landinfo (2010, 19. mars). *Det nye Ba'th-partiet*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/1186/1/1186_1.pdf [lastet ned 29. mai 2012]
- Landinfo (2009, 5. mars). *Samarbeid mellom militante grupper i Diyala-provinsen*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/833/1/833_1.pdf [lastet ned 24. mai 2012]
- NCTC, dvs. National Counterterrorism Center (2013.). *Al-Qa'ida in Iraq (AQI)*. [s.l.]: NCTC. Tilgjengelig fra <http://www.nctc.gov/site/groups/aqi.html> [lastet ned 1. november 2013]
- Raghavan, S. (2007, 11. april). Iran Giving Arms To Iraq's Sunnis, U.S. Military Says. *Washington Post*. Tilgjengelig fra <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/04/11/AR2007041102121.html> [lastet ned 29. mai 2012]
- Roggio, B. (2007a, 12. juni). 1920s Revolution Brigades turns on al Qaeda in Diyala. *Long War Journal*. Tilgjengelig fra http://www.longwarjournal.org/archives/2007/06/1920s_revolution_bri.php [lastet ned 13. november 2013]
- Roggio, B. (2007b, 18. juli). Islamic State of Iraq – an al-Qaeda front. *Long War Journal*. Tilgjengelig fra http://www.longwarjournal.org/archives/2007/07/islamic_state_of_ira.php [lastet ned 24. mai 2012]
- Al-Salhy, S. (2011, 21. juli). Iraq Shi'ite militia splinters into hit squads, gangs. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.reuters.com/article/2011/07/21/us-iraq-violence-mehdi-idUSTRE76K22E20110721> [lastet ned 29.5.2012]
- Schreck, A. (2012, 1. juni). Asaib Ahl Al-Haq, Iraq Shiite Militia, Will Reportedly Lay Down Arms. *Huffington Post*. Tilgjengelig fra http://www.huffingtonpost.com/2012/01/06/asaib-ahl-al-haq-lay-down-arms_n_1189600.html [lastet ned 14. juni 2012]
- Stanford University (2012a, 15. februar). *Ansar al Islam. Mapping Militant Organizations*. Stanford: Stanford University. Tilgjengelig fra <http://www.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/13> [lastet ned 29. mai 2012]
- Stanford University (2012b, 15. februar). *Jaysh Rijal al-Tariqa al-Naqshbandia Mapping Militant Organizations*. Stanford: Stanford University Tilgjengelig fra

- <http://www.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/75> [lastet ned 1. november 2013]
- Stanford University (2012c, 18. februar). *Islamic state in Iraq. Mapping Militant Organizations*. Stanford: Stanford University Tilgjengelig fra <http://www.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/5> [lastet ned 1. november 2013]
 - Stanford University (2012d, 15. mars). *1920s Revolution Brigades. Mapping Militant Organizations*. Stanford: Stanford University. Tilgjengelig fra <http://www.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/9> [lastet ned 29. mai 2012]
 - Stanford University (2012e, 27. juli). *Al-Qaeda Kurdish Battalions. Mapping Militant Organizations*. Stanford: Stanford University. Tilgjengelig fra <http://www.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/395> [lastet ned 1. november 2013]
 - UNHCR (2012, 31. mai). *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum Seekers from Iraq*. Genève: UNHCR. Tilgjengelig på <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4fc77d522.html> [lastet ned 13. juni 2012]
 - U.S. Department of State (2012, 5. januar). *Terrorist Designation of the al-Qaida Kurdish Battalions. Media Note*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2012/01/180166.htm> [lastet ned 1. november 2013]
 - Van Wilgenburg, W. (2013, 29. september). First Suicide Bombing in Six Years Hits Iraqi Kurdistan. *Al-Monitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2013/09/iraq-erbil-bombing-suicide.html> [lastet ned 1. november 2013]
 - Visser, R. (2011, 26. september). Religious Allegiances among Pro-Iranian Special Groups in Iraq. *CTC Sentinel*, 4(9). Tilgjengelig fra <http://www.ctc.usma.edu/posts/religious-allegiances-among-pro-iranian-special-groups-in-iraq> [lastet ned 11. juni 2012]
 - Wyer, S. (2012, desember). *The Resurgence of Asaib Ahl al-Haq*. Washington D.C.: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/ResurgenceofAAH.pdf> [lastet ned 1. november 2013]
 - Zelin, A. (2013, 10. september). Al-Qaeda in Syria: A Closer Look at ISIS. The Washington institute for Near East Policy. <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/al-qaeda-in-syria-a-closer-look-at-isis-part-i>

Muntlige kilder

- Internasjonal organisasjon med tilstedeværelse i Irak. Møte i Bagdad 17. november 2013.
- Journalistic Freedom Observatory. Møte i Bagdad 17. november 2013.
- Vestlig diplomatisk kilde. Møte i Bagdad 17. november 2013.